

5. Деркач М., Стукало Н. Сучасні детермінанти розвитку фінансових систем країн світу: монографія. Дніпропетровськ: ТОВ «Типографія Стиль», 2008. 254 с. С. 11–12.

6. Сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1045 «Про затвердження переліку держав (територій), які відповідають критеріям, установленим підпунктом 39.2.1.2 підпункту 39.2.1 пункту 39.2. статті 39 Податкового кодексу України, та визнання таким, що втратило чинність розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2015 року № 977. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-2017-п>.

8. Зануда А. МВФ і Україна: історія позик і відносин. BBC News Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-48335639>.

Корнієнко Тетяна Олександрівна,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки;

Чвортко Людмила Андріївна,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки,

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ТА ЗМІСТУ ЗАГРОЗ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У процесі аналізу діяльності підприємств в умовах економічної кризи, важливим завданням є своєчасне виявлення та нейтралізація загроз та небезпек, які призводять до зниження рівня економічної безпеки суб'єкта господарювання.

Питанням визначення змісту загроз та їх класифікації приділяли увагу велика кількість вітчизняних та іноземних учених, зокрема Б. Гунський, В. Шлемко, І. Бінько, Т. Васильців, Д. Ковальов, В. Франчук, Д. Варнес, Л. Макарович, В. Ярочків, М. Єрмошенко, Є. Олейніков, М. Дзлієв, В. Манілов, О. Ареф'єва та ін. (табл. 1).

Зміст загрози безпосередньо пов'язаний з її формою. Форми прояву загроз економічній безпеці мають різний характер на макро-, мезо- й мікрорівнях і являють собою складну динамічну систему, що визначає ускладненість кризових соціально-економічних ситуацій, необхідність моніторингу інтенсивності впливу загроз на різних рівнях ієрархії соціально- економічних систем [1, с. 28].

На думку Є. Барикаєва, загроза – це «сукупність умов і факторів, що створюють небезпеку для реалізації економічних інтересів, яка у свою чергу може створювати різноманітні ризики» [2, с. 54].

Загрозу О. М. Бандурка визначає як потенційну можливість завдання шкоди суб'єктам господарюючої діяльності з боку окремих чинників внутрішнього та зовнішнього середовища [3, с. 10].

На думку К. Горячкової, загроза – ще одна форма небезпеки:

«небезпека на стадії переходу з можливості у дійсність як наявна чи потенційна демонстрація готовності: відносно суб'єктів господарської діяльності – одних суб'єктів завдати шкоду іншим або по відношенню до процесів, явищ – негативно вплинути на господарську діяльність підприємства» [4, с. 66].

Погоджуємося із визначенням К. Горячкової лише в тому, що загроза – це вже перехід з можливості у дійсність негативно вплинути на господарську діяльність підприємства (на нашу думку, відбувається об'єктивізація, або фіксація екзогенного фактору потенційно негативної дії), але не можемо погодитись із тим, що загроза – це форма небезпеки, адже загроза є джерелом небезпеки і в жодному разі не форма небезпеки.

Загроза, як вважає М. І. Корольов – це зафіксований фірмою екзогенний чинник потенційно негативної дії [15, с. 37]. Погоджуємося з визначенням загрози цим дослідником, однак, викликає сумнів те, що тільки невизначеність зовнішнього середовища є джерелом загроз (за Корольовим М. І.: «...Невизначеність зовнішнього середовища фірми є джерелом загроз її конкурентному статусу та існуванню в цілому» [15, с. 37]). У даному твердженні автор нехтує існуванням такого поняття як «небезпека». Як нами зазначалося вище, саме через невизначеність зовнішнього середовища виникають такі реалії, як небезпека, загроза та ризик.

Під загрозою економічній безпеці підприємства І. Бланк розуміє форму відображення суперечностей фінансово-економічних інтересів підприємства та економічного середовища його функціонування, які відображають реальну або потенційну можливість появи деструктивного впливу різних чинників і умов у процесі економічного розвитку та призводять до прямого або опосередкованого економічного збитку [16].

Майже всі дослідники одностайні в тому, що загрози – це:

- події, зміни або дії, тобто загрозам притаманна динаміка;
- вони спричиняють шкоду або порушення нормального функціонування підприємства і, як наслідок, є причиною збитків та втрат;
- загрози виникають під дією певних чинників (зовнішніх і внутрішніх), тому потребують комплексу заходів з боку підприємства для їх нейтралізації й усунення [17].

Таблиця 1

Трактування поняття «загроза»*

Ключова характеристика підходу	Визначення	Автор
1	2	3
Ототожнення із небезпекою	Небезпека на стадії переходу із можливості у дійсність, висловлений намір або демонстрація одних заподіяти шкоду іншим	Ярочків В. [5]
	Безпосередня небезпека населення збитків, посягання на цінності та інтереси, що охороняються правом власності; висловлений у будь-якій формі намір завдати фізичний, матеріальний або інший збиток особі, суспільству, державі	Абдурахманов М., Барішполець В., Манілов В. [6]

1	2	3
Форма небезпеки	Конкретна і безпосередня форма небезпеки або сукупність негативних чинників чи умов	Єрмошенко М. [7]
	Найбільш конкретна і безпосередня форма небезпеки або сукупність умов і факторів, що утворюють небезпеку, інтересам громадян, суспільства і держави, а також національним цінностям і національному способу життя	Олейніков Є. [8]
Сукупність умов, процесів, факторів	Безпосередня загроза життєво важливим національним інтересам і національній безпеці, яка виходить за локальні межі та стосується основних національних цінностей (суверенітету, державності, територіальної цілісності)	Манілов В., [9] Дзлієв М. [10]
	Існування негативних чинників, які здійснюють дестабілізуючий вплив на функціонування економіки регіону, порушуючи її стійкість до задоволення потреб населення	Герасимчук З., Вавдіюк Н. [11]
	Сукупність умов, процесів, факторів, які перешкоджають реалізації національних економічних інтересів або створюють небезпеку для них на суб'єктів господарської діяльності	Ареф'єва О., Кузенко В. [12]
	Явні або потенційні дії, що ускладнюють або унеможлиблюють реалізацію національних економічних інтересів і створюють небезпеку для соціально-економічної та політичної систем, національних цінностей, життєзабезпечення нації та окремої особи	Шлемко В., Бінько І. [13]
	Фактори, що безпосередньо чи у перспективі унеможлиблюють або ускладнюють реалізацію національних економічних інтересів, створюючи перешкоди на шляху нормального розвитку економіки і небезпеку незалежного державного існуванню та добробуту народу	Губський Б. [14]

*Джерело: згруповано авторами.

Отже, узагальнюючи точки зору науковців, на нашу думку, загрозу потрібно трактувати як джерело небезпеки, сукупність негативних факторів або умов зовнішнього і внутрішнього середовища соціально-економічної системи, які призводять до зниження рівня безпеки підприємства.

Список використаних джерел

1. Головіков О. М. Соціальна політика та економічна безпека / заг. ред. Є.І. Крихтіна. Донецьк : Каштан, 2004. 336 с.
2. Економічна безпека в Україні: держави, фірми, особи : навч. посіб. / Реверчук Н. Й., Малик Я. Й., Кульчинський І. І., Реверчук С. К.; за ред. С. К. Реверчука. Львів : ЛФМАУП, 2000. 192 с.
3. Основи економічної безпеки: підручник / Бандурка О. М., Духов В. Є., Петрова К. Я., Червяков І. М. Харків : НУВС, 2003. 236 с.
4. Горячова К. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки. *Економіст*. 2003. № 8. С. 65–67.
5. Ярочкин В. И. Предприниматель и безопасность. Москва : Изд-во «Экспертное бюро», 1994. 112 с.
6. Соснин А. С., Прыгунов П. Я. Менеджмент безопасности предпринимательства: учеб. пособие. Киев : Изд-во Епроп. ун-та, 2004. 357 с.

7. Єрмошенко М. М., Горячова К. С., Ашуев А. М. Економічні та організаційні засади забезпечення фінансової безпеки підприємства: препринт наукової доповіді / за наук. ред. М. М. Єрмошенка. Київ : Національна академія управління, 2005. 78 с.

8. Олейников Е. А. Экономическая и национальная безопасность / под ред. Е. А. Олейникова. Москва : «Экзамен», 2004. 768 с.

9. Малярєвський Ю. Д., Табунська С. В., Прокопівшина О.В. Управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності підприємства: обліково–аналітичні аспекти: монографія. Харків : ХНЕУ, 2009. 160 с.

10. Сухорукова Т. Проблема экономической безопасности предприятия. *Бизнес–Информ*. 1998. № 19. С. 43–46.

11. Економічна безпека підприємств, організацій та установ : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б. Живко та ін. Київ : Правова єдність, 2009. 544 с.

12. Ареф'єва О. В. Наукові основи формування економічної безпеки підприємств. *Недержавна система безпеки підприємства як суб'єкт національної безпеки України* : зб. матер. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16 - 17 травня 2001 р.). Київ : Вид–во Європейського ун–ту фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу, 2003. С. 49–53.

13. Шлемко В. І., Бінько І. Ф. Економічна безпека України: сутність і напрями забезпечення. Київ : НІСД, 1997. 120 с.

14. Абалкин Л. Экономическая безопасность России: угрозы и их отражение. *Вопросы экономики*. 1994. № 2. С.5 – 20.

15. Королев М. И. Экономическая безопасность фирмы: теория, практика, выбор стратегии : монография. Москва : Экономика, 2011. 284 с.

16. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия. Киев : Эльга, Ника- Центр, 2004. Вып. 10. 784 с.

17. Корнієнко Т. О., Чвертко Л. А., Вінницька О. А. Визначення інструментів та факторів, що впливають на формування стану економічної безпеки в сільськогосподарських підприємствах. *Науковий журнал «Економічні горизонти»*. 2018. № 4 (7). С. 118-127.

*Липко Дмитро Сергійович,
аспірант,*

Національна академія статистики, обліку та аудиту

ФІНАНСОВІ ІНДИКАТОРИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР

Міжнародна економічна безпека являє собою таку ідеальну систему економічного співіснування країн, в якій кожен з її членів не заповдіює свідомого економічного збитку інтересам іншої країни. Головне завдання міжнародної економічної безпеки – це організація умов для сталого економічного розвитку країни, участі її в світогосподарських зв'язках.